

Seksjonsleder Arne Olsen
NVE
Oslo

Bergen 11/2 2009

Ang. Ulvegveina vindkraftanlegg i Solund kommune.

Norges Miljøvernforbund vil, grunnet årsakene utdypet nedenfor, be om at NVE sterkt anmoder søker Agder Energi om å skrinlegge dette prosjektet. Et vindturbinanlegg her vil ha svært stort konfliktpotensiale både i forhold til reiseliv, biologisk mangfold, inngrepsfrie naturområder og friluftsliv, samt kunne generere støypproblem for beboere nær anlegget.

Vi vil også påpeke at Agder Energi Produksjon AS, som er et datterselskap til Agder Energi, har meldt inn 12 vindturbinprosjekt til NVE, på til sammen 1560 MW. Med investeringsutgifter (oppgitt av søker) på 13 millioner kr pr MW summerer dette seg opp til over 20 milliarder kroner. Selskapet har i dag en produksjon med en samlet ytelse på 1700 MW. Dersom samtlige meldte vindturbinprosjekter realiseres blir dette en fordobling av denne ytelsen. Selskapet har stor investeringsevne, men Agder Energi viser i sin regnskapsoversikt til en egenkapital per 1/1 2008 på 3,4 milliarder og verdianslag i området 22-35 milliarder. Selskapet fremholder selv at egenkapitalen, som er vesentlig mindre enn hos sammenlignbare selskaper, er truet og at fremforhandlet soliditet på 40% i bankavtalene er nær ved å brytes (Agder Energi Presentasjon av rapport vedr. Kapitalfrigjøring, 10/12 2008)..

Det er åpenbart ut fra dette at Agder Energi ikke kan ha som intensjon å realisere alle disse prosjektene og at det foreligger flere alternativ til utbygging enn i Solund.

Miljøvernforbundet vil innledningsvis minne om at det i St.meld, nr. 58 (Miljøpolitikk for en bærekraftig utvikling) heter at "sektorene og kommunene så langt som mulig må unngå ytterligere inngrep i de gjenværende sammenhengende urørte naturområdene".

Vi vil også henvise til Naturvernlovens paragraf 1 hvor det heter at inngrep i naturen bare bør foretas ut fra en langsiktig og alsidig ressursdisponering som tar hensyn til at naturen i fremtiden bevares som grunnlag for menneskenes virksomhet, helse og trivsel.

Norge har ratifisert den europeiske **landskapskonvensjonen** som trådte i kraft i mars 2004. I konvensjonen er landskapsvern definert som "tiltak for å bevare og opprettholde viktige og karakteristiske trekk i et landskap når det er berettiget ut fra dets natur- og kulturminneverdi, som følge av dets naturlige utforming og/eller menneskers aktivitet". Partene forplikter seg bl.a. til "å foreta en vurdering av landskap der det tas hensyn til den særlige verdi interesserte parter og den berørte befolkningen tillegger dem (artikkel Cb)".

Bernkonvensjonen (convention on the conservation of european wildlife and natural habitats) har som formål å verne om europeiske planter og dyr og deres livsmiljø. Medlemslandene, deriblant Norge, er forpliktet til å gi arter oppført på liste II i konvensjonen strengt vern og å **sikre deres leveområder. Det er også forbudt bevisst å forstyrre artene i hekkesesongen.**

Konvensjonen om biologisk mangfold er i utgangspunktet en rammekonvensjon, men det er likevel nedfelt en del konkrete forpliktelser. Blant annet heter det i Artikkel 8 (In situ bevaring) at kontraherende parter (deriblant Norge) skal "regulere eller forvalte biologiske ressurser som er viktige for bevaring av biologisk mangfold, enten det er innenfor eller utenfor de beskyttede områdene, **med sikte på å sikre bevaring** og en bærekraftig bruk av dem", samt "fremme vern av økosystemene, naturlige habitat og **opprettelse av levedyktige bestander av arter i deres naturlige omgivelser**".

I tillegg til de overfornevnte politiske føringer må det understrekes og presiseres at den norske miljøvernlovgivningen bygger på en rekke miljørettslige prinsipper, som det forannevnte føre-var-prinsippet, forurenseren betaler- prinsippet, best mulig lokalisering og prinsippet om samlet belastning.

Prinsippet om samlet belastning vil i praksis bety at konsekvensene av ett enkelt tiltak eller inngrep ikke kan vurderes bare ut fra dette ene tiltaket eller inngrepet isolert, men må vurderes i lys av andre faktorer, tiltak eller inngrep, og er svært viktig relatert til det store omfanget av foreslåtte vindturbinanlegg.

Virkninger for reiselivet.

Miljøvernforbundet vil påpeke at et vindturbinanlegg i Ulveheia, Solund kommune, vil generere store negative ringvirkninger for næringslivsutviklingen i kommunen og nærliggende kommuner generelt, og for reiselivet spesielt.

Som nevnt også i Fylkesmannens uttalelse om nevnte vindturbinanlegg ligger planområdet i innseilingen til Sognefjorden som rangerer høyt på internasjonale kåringer av attraktive reisemål. Mellom april og september i fjor anløp over 130 turistskip med til sammen over 130 000 turister Flåm.

Reiselivet i Norge omsetter for mange titalls milliarder kroner og står for mer enn 12 % av bruttonasjonalproduktet.

I følge St.meld.nr.15 om lønnsomme og konkurransedyktige reiselivsnæring er det naturen og urørt landskap som fjorder, kyst, fjell og fossefall som danner basis for det ferie- og fritidsbaserte reiselivet i Norge.

Flere undersøkelser rundt utenlandske vindturbinanlegg viser sterkt negative effekter for reiselivsnæringen og NHO Reiseliv har derfor advart mot for mange slike anlegg i kystregionen hvor urørt natur er en stor salgsvare.

NHO Reiseliv har også konkret anbefalt å vente med vindkraftprosjekter på Solund og Lutelandet. Dette produktet kan fort raseres av 100 meter høye vindturbiner. Vindturbinene påkaller betydelig oppmerksomhet med de roterende bevegelsene og vil forstyrre friluftsopplevelsene i det helt spesielle kystlandskapet.

Reiselivsorganisasjonen VisitScotland har foretatt en omfattende intervjuundersøkelse for å undersøke konsekvensen av vindkraftverk for turismen i skotske utkantstrøk. Så mange som 26% av turistene i et konkret distrikt svarte at det var mindre sannsynlig at de ville komme tilbake dersom det ble reist et vindkraftverk i området.

Andre undersøkelser har vist at turistene kan reagere positivt dersom de opplever 1 eller 2 vindparker, mens holdningen blir mer negativ ved økende antall vindkraftverk.

Miljøvernforbundet vil minne om at det er politisk enighet i Solund om å videreutvikle reiselivet til å bli en av de bærende næringsveiene i kommunen! Tillatelse til vindturbinanlegg her vil derfor stride mot viktige lokalpolitiske føringer.

I henhold til Miljøverndepartementets retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg skal det klassifiseres som "*svært stort konfliktpotensiale*" dersom anlegget blir plassert i områder med omfattende naturbasert turisme som er viktige for reiselivsnæringene i nasjonal sammenheng. Et anlegg lokalisert ved innseilingen til et av landets viktigste turistmål (Sognefjorden) må etter vår vurdering komme inn under denne kategorien.

Inngrepsfrie naturområder og friluftsliv.

Direktoratet for Naturforvaltning fremhever i DN-rapport 1995-6 om inngrepsfrie naturområder i Norge at bevaring av større inngrepsfrie naturområder er en viktig faktor i arbeidet for å opprettholde det mangfoldet av organismer som er en forutsetning for å opprettholde de naturlige økosystemene, og påpeker at selv små lokale inngrep kan ødelegge eller endre habitater for sjeldne eller truede arter.

Det fremkommer klart av kart over inngrepsfri natur i Solund kommune (www.miljostatus.no/Kart-og-miljodata/kart) at det meste som er igjen av inngrepsfri natur > 5 km fra inngrep vil gå tapt dersom det bygges et

vindturbinanlegg. Disse inngrepsfrie naturområdene er også viktige turområder for både lokalbefolkning og turister, og område inneholder bl.a. flere merkede turløyper. Det understrekes også i meldingen til Agder Energi at det er mye hjort i planområdet og at området er viktig for hjortejakt.

I henhold til Miljøverndepartementets retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg skal det klassifiseres som "*svært stort konfliktpotensiale*" dersom et planområde berører et stort sammenhengende INON-område hvor en del også utgjør villmarkspregede områder, dersom planområdet er et INON-område som går ubrutt fra fjord til fjell, eller det berører et INON-område i en region som har lite igjen av slike.

Det er derfor åpenbart at dette prosjektet må regnes å ha et *svært stort konfliktpotensiale pht INON-områder*.

Fauna og truede arter.

Flere forskningsrapporter og publikasjoner viser at kollisjon med vindmøller kan utgjøre en betydelig risiko for små bestander av store fuglearter som ørn og svaner, samt en del andre arter. Kollisjon med kraftlinjer er en enda større trussel.

Oppsummering av kvantitative analyser viser at mellom 3000 og 4000 fugler kan bli drept årlig pr. km kraftlinje i enkelte fugletette områder.

En undersøkelse viste 4 drepte rovfugl pr. år pr. km. Overført til Smøla ville dette bety 80 døde rovfugler ved reising av 20 km kraftlinje eller 52 døde rovfugler ved reising av en 13 km linje.

Undersøkelsene av drepte fugler/turbin/år varierer betydelig, fra 0,15 ind til 64/turbin/år.

64 drepte fugler pr. turbin tilsvarer 4500 drepte fugler med et turbintall på 72, mens 0,15 tilsvarer 11 drepte fugler ved samme antall turbiner.

For rovfugl varierer tallene mellom 0,02 og 0,06 ind/turbin/år, tilsvarende mellom 1 og 4 drepte individ/år.

Hele 147 fuglearter er med sikkerhet påvist hekkende i Solund kommune, i tillegg hekker trolig ytterligere 66 arter i kommunen (jfr. fugleatlas.no).

Flere av disse er oppført på rødlisten som truede arter.

I følge Fylkesmannen finnes en kjent hekkeplass for kongeørn inne i selve planområdet. I tillegg er det kjent syv hekkeplasser for havørn, to hekkeplasser for hønsehauk samt hele fire hekkeplasser for hubro innenfor en radius av 5 km rundt planområdet. Av disse er hubro klassifisert som en svært truet art.

I tillegg kan både sanglerke og steinskvett tenkes å forekomme i planområdet.

I henhold til Miljøverndepartementets retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg skal det klassifiseres som "*svært stort konfliktpotensiale*" dersom arter som er direkte truet eller sårbare berøres!

Det skal også regnes som *svært stort konfliktpotensiale* der "arter på Bonn-konvensjonens liste I og Bern-konvensjonens liste II berøres.

Det må derfor påtales at havørn er oppført på Bonn-konvensjonens liste I, samt at havørn, kongeørn, hønsehauk og hubro alle er oppført på Bern-konvensjonens liste II.

Videre skal det klassifiseres som "*svært stort konfliktpotensiale*" dersom det forekommer vegetasjonstyper i kategoriene akutt truet og sterkt truet.

Vegetasjons- eller naturtyper i planområdet er foreløpig ikke tilstrekkelig kartlagt, men det er flere grunner til å anta at kystlynghei utgjør en del av planområdet. Dette indikeres bl.a. ved forekomst av hubro som regnes som en karakterart for kystlynghei og hvor det er dokumentert en betydelig overlapping mellom denne vegetasjonstypen og prefererte leveområder.

Kystlynghei er klassifisert som kritisk truet vegetasjonstype.

Fylkesmannen påpeker også i sin uttalelse til meldingen at foreslåtte linjetraseer for nettilknytning vil passere hekkeplasser for arter som er følsomme for linjekollisjoner og elektrokusjon. Dette gjelder både hubro, havørn og hønsehauk. Vi vil spesielt henviser til Europarådets rapport (1981) "Birds in need of special protection in Europa" hvor kraftlinje-kollisjon er nevnt spesifikt som en hovedårsak til tilbakegangen av hubro i Europa.

Støy

Det finnes flere rapporter og publikasjoner om vindturbinestøy som understreker at norske myndigheters akseptable støygrenser er for liberale.

Resultatene av en undersøkelse fra et turbinanlegg på 22 turbiner (54 MW) i USA som ble reist i 1999 (relativt nytt anlegg) viste at 52 % av beboerne mellom 400 og 800 meter vekke oppfattet støyen som plagsom, og at 32 % av de som bodde i en avstand på mellom 800 og 1,6 km svarte det samme. Mange var også plaget med søvnproblem. Undersøkelser rundt et tysk vindturbinanlegg (30MW, 17 turbiner) viste at *personer som bodde 500 meter vekke oppfattet støyen som svært plagsomt, samt at personer som bodde så langt vekke som 1900 meter oppfattet støyen som plagsom.*

Eja Pedersen og Kerstin Persson Wayne ved avdeling for miljømedisin ved universitetet i Göteborg har foretatt en dose-respons undersøkelse hvor de kartla belastningsgraden av vindturbinestøy mot støynivået. De fant at støybelastningen steg kraftig fra 32 dBA hvor ingen oppgav at de var sterkt plaget, til 46 dBA hvor så godt som samtlige var svært sterkt plaget av støyen. Hele 16% av personene som var utsatt for støy over 35 dBA oppga at de hadde søvnproblem grunnet vindturbinestøyen. De fant også at dose-respons kurven skilte seg klart fra tilsvarende kurver for annen type støy ved at belastningen startet ved signifikant lavere støynivå og steg brattere. *Oppsummert betyr dette at personer som bor så langt som opptil 900 meter fra vindturbinanlegg vil kunne bli plaget av støyen.*

Planområdet for Ulvegveina vindkraftanlegg ligger i følge utbygger 500-600 meter fra nærmeste bebyggelse. Anlegget vil derfor kunne bli en stor belastning og skape helseproblem for de som bor her.

Kurt Oddekalv
Leder NMF

Åge Simonsen
Saksbehandler